

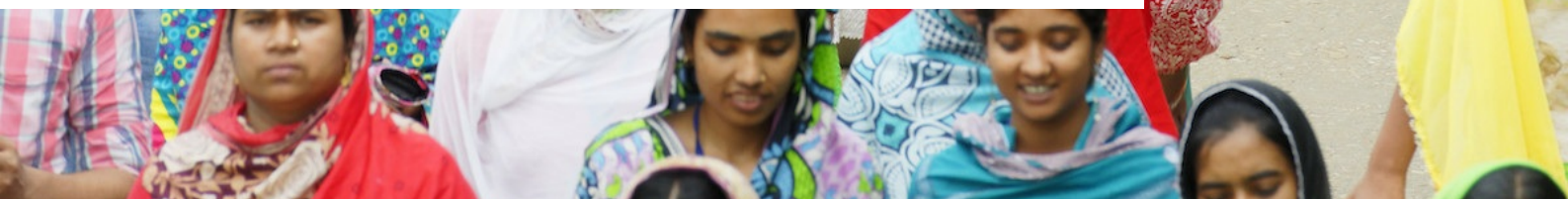

Viken fylkeskommune

Rapportering offentlige anskaffelser 2022

for offentlig sektor (ikke omfattes av åpenhetsloven)

□

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltning av felleskapets ressurser skal offentlige virksomheter gå foran og ha et sirkulært og bærekraftig forbruk, og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) vil gi offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens §5 om å respektere menneskerettighetene. I følge Oslo Economics Konsekvensutredning av lovforslaget om åpenhetsloven, så oppfyller bedriftsmedlemmer i Etisk handel Norge åpenhetslovens krav om redegjørelse for aktsomhetsvurderinger og langt på vei informasjonsplikten. Et viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det nasjonale kontraktsvilkåret for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel og jobbe aktivt for å ivareta mennesker, samfunn, miljø og dyrevelferd. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der grunnleggende menneskerettigheter er en viktig komponent på lik linje med pris, miljø, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at bare seriøse leverandører tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø eller klima eller bidrar til korrupsjon.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel og aktsomhetsvurderinger på et definert basisnivå. Rapporten for offentlig sektor gjelder anskaffelser og rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet.

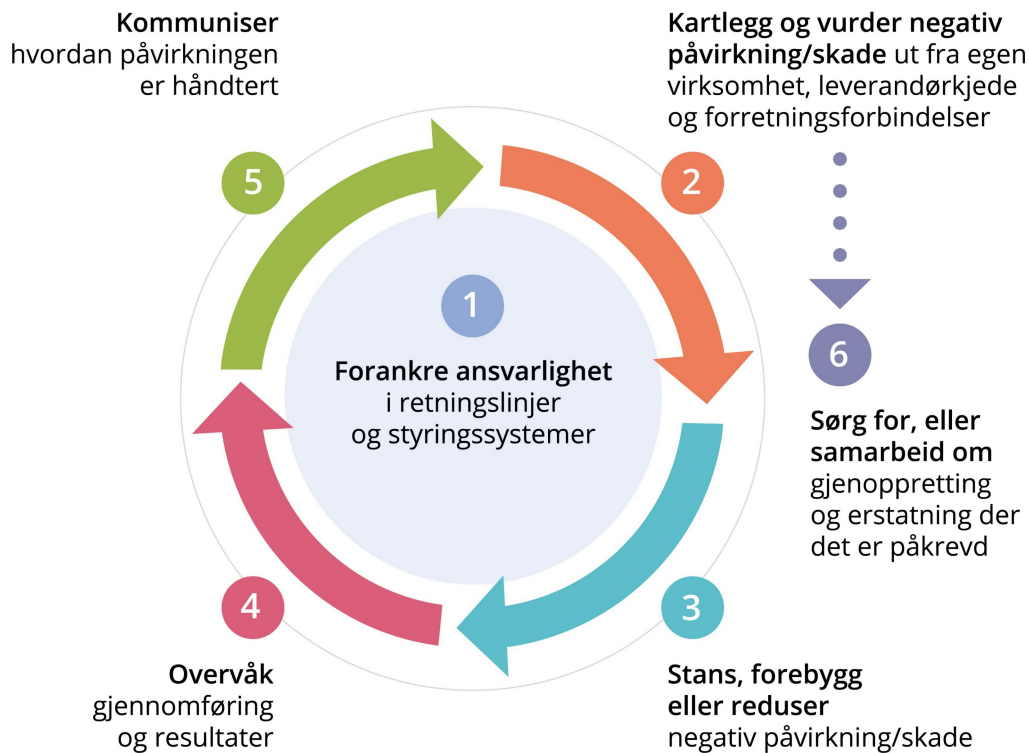

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Rapportering på aktsomhetsvurderinger med hensyn til mennesker, samfunn og miljø

Årsrapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger utelukker ikke at en virksomhet har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Metoden for aktsomhetsvurderinger er godt egnet til å bistå virksomheter til å opptre ansvarlig gjennom å kartlegge og håndtere risiko for negative påvirkninger og skade forårsaket av egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser, med hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det vil, basert på hvor i leverandørkjeden en virksomhet befinner seg, naturlig være ulik grad av delaktighet innenfor de ulike trinnene, men enhver virksomhet har plikt til å utøve ansvarlighet innenfor de ulike trinnene. Ansvarlighet i denne forbindelse for offentlig sektor baseres i stor grad på virksomhetens egen forankring, systemer og rutiner, egne vurderinger i forhold til risiko (basert på anerkjente kilder og egen kompetanse/erfaring), oppfølging av leverandør/kontrakt, kommunikasjon med berørte parter og samarbeid/bidra/påse sammen med leverandør om forbedringer/avvikshåndtering. Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet på prinsipperklæringen om bærekraftig forretningspraksis med bruk av aktsomhetsvurderinger. Offentlige oppdragsgivere/virksomheter forplikter seg til å arbeide aktivt for samme mål innenfor det handlingsrommet loven til enhver tillater. I henhold til første pilar i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) har det offentlige et juridisk ansvar for å beskytte menneskerettighetene gjennom å utføre aktsomhetsvurderinger både i egne organer, i eierskap og i offentlige anskaffelser.

Denne årsrapporten er delt inn i kapitler basert på OECDs aktsomhetsvurderingsmodell, samt hensyntar de fire fasene av anskaffelsesprosessen for offentlig sektor. Anskaffelsesprosessen består av; 1. forankring, 2. planlegging, 3. gjennomføring og 4. oppfølging. De fire fasene er beskrevet i parentes i innholdsfortegnelsen under de seks trinnene i OECDs aktsomhetsmodell.

Forord fra virksomhetsleder

Viken fylkeskommunes har som mål å fremme respekt for grunnleggende arbeidstaker- og menneskerettigheter samt god dyrevelferd. For å få til dette stiller vi tydelige krav i våre anbudskonkurranser og har fokus på gode interne rutiner ved gjennomføring av anskaffelser og oppfølging av kontrakter. I 2022 har det blitt utarbeidet nye og forbedrede rutiner for å styrke arbeidet med etisk handel og å sikre kompetanseheving i anskaffelsesavdelingen. Etisk handel Norge er en viktig støttespiller når den nye rutinen tas i bruk.

I denne rapporten beskrives kun anskaffelser Anskaffelsesavdelingen har hatt direkte ansvar for selv.

" Viken fylkeskommune skal fremme respekt for grunnleggende arbeidstaker- og menneskerettigheter samt god dyrevelferd "

Raymond Bråten
Direktør Anskaffelsesavdelingen

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Viken fylkeskommune

Adresse hovedkontor

Schweigaards gate 4-12, 0107 Oslo

Antall ansatte

12 984

Navn, tittel og tlf.nr. for kontaktperson for rapporten

Andrea Hårberg Rabben, juridisk rådgiver, 47681458

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

andrea@viken.no

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Parlamentarisk offentlig virksomhet. Fylkesordfører øverste politiske leder. Inndelt i syv rådsområder på nivå to og tre, hvorav nivå to er politisk ledelse og nivå tre er administrativ ledelse. De syv områdene er: Fylkesrådsleders kontor, Finans og administrasjon, Utdanning og kompetanse, Plan, klima og miljø, Samferdsel, Næring og tannhelse, og Kultur og mangfold.

Informasjon om anskaffelser/avtaler

Samlet verdi innkjøp av varer og tjenester i rapporteringsåret (NOK)

9 500 000 000

Totalt antall aktive anskaffelser/avtaler i rapporteringsåret

200

Oppgi antall avtaler hvor det har vært gjennomført kontraktsoppfølging under rapporteringsåret

4

Mål og fremdrift

MÅL OG FREMDRIFT I RAPPORTERINGSÅRET

1

Mål : 1. Kjøpe rettferdig handel-sertifiserte produkter der dette er tilgjengelig.

Status : 1. Lagt til rette for dette i rammeavtalene gjennom e-handel.

2

Mål : 2. Forbedre skriftlige rutiner for å ivareta respekt for grunnleggende menneskerettigheter, jf. Anskaffelsesloven § 5 og FNs veiledende prinsipper.

Status : 2. Det er opprettet nye og forbedrede rutiner for etisk handel ved gjennomføring av anskaffelser og oppfølging av kontrakter i 2022.

3

Mål : 3. Ansatte i anskaffelsesavdelingen skal gjennomgå grunnkurs i etisk handel.

Status : 3. Ingen nyansatte har tatt grunnkurs i 2022. Vil bli gjennomført i 2023.

4

Mål : 4. Samarbeide med andre offentlige oppdragsgivere for å harmonisere rutiner, retningslinjer, krav og kontraktsoppfølging knyttet til etisk handel

Status : 4. Deltar i "Bærekraft 17". Lite aktivitet i kategoriteamet.

5

Mål : 5. Viken fylkeskommune skal ikke kjøpe varer eller tjenester som er produsert i/på områder okkupert i strid med folkeretten. Aktuelle leverandører skal redegjøre for at de tilfredsstiller disse kravene.

Status : 5. Ikke gjennomført relevante anskaffelser i 2022.

6

Mål : 6. Stille krav til dyrevelferd i relevante anskaffelser, jfr Lov om dyrevelferd

Status : 6. Ikke gjennomført relevante anskaffelser i 2022

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

- Gjennomgå og videreutvikle interne rutiner, veiledning og maler for bruk av sosiale krav internt i anskaffelsesavdelingen i Viken FK. Gjennomgå og videreutvikle system for overordnet oversikt over erfaringer hos de ulike anskaffelsesmiljøene i Viken FK.

2

- Tydeliggjøre leverandørers ansvar for arbeidet med etisk handel gjennom dialog, egenrapportering og revisjoner. Dette gjelder leverandører i prioriterte kategorier.

3

- Følge rutiner for prioriterte anskaffelser/avtaleområder innen etisk handel

4

- Tydeliggjøring av ansvar og roller internt

5

- Nyansatte skal gjennomføre grunnkurs i etisk handel

A woman wearing a traditional conical hat with a pink ribbon and a patterned shirt is smiling and working in a rice paddy field. She is holding a bundle of rice seedlings in her hands. The background shows a vast green field under a cloudy sky.

1

Forankring av ansvarlighet i virksomheten

Forankring av bærekraft i virksomheten handler om å ha relevante strategier, planer, policy og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser som er vedtatt av ledelsen.

For en offentlig virksomhet vil det bl.a. bety å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er risiko for brudd på slike rettigheter, i tråd med §5 i Loven om offentlige anskaffelser (LOA). Det betyr også at anskaffelsesstrategi/policy og handlingsplaner omhandler bærekraft. Sentralt i dette er virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det vil bla. si å ha strategier og planer for hvordan virksomheten identifiserer og håndterer virksomhetens negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø i hele leverandørkjeden. Gjennom å håndtere dette på en god måte bidrar virksomheten til oppnåelse av bærekraftsmålene.

Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og i denne forbindelse også oppfølging av leverandørenes aktsomhetsvurderinger, bør være en integrert del av virksomhetens anskaffelsesprosess. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Forankring: Anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://viken.no/tjenester/planlegging/samfunnsplanlegging/temastrategier/>

1.A.2 Hvordan er anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Anskaffelsesstrategi og Viken-modell er forankret politisk i fylkestinget med vedtak i februar 2021. Anskaffelsesstrategien inneholder ingen tydelig forpliktelse til å gjøre aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis, men dette kan legges inn i interne rutiner.

1.B Forankring: Organisering, internkommunikasjon og kompetanse

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis organisert i virksomheten, og hvorfor?

Det er Seksjon for fagutvikling og støtte (FUS) som har ansvar for å lage rutiner knyttet til samfunnsansvar (herunder etisk handel) i våre anskaffelser/kontrakter. Den enkelte innkjøpsrådgiver/kontraktsrådgiver i øvrige seksjoner (IKT, Tjenester og Varer) har selv ansvaret for å følge rutinene ved gjennomføring og oppfølging av anskaffelser. Ved behov for bistand skal FUS gi støtte, og eventuelt rådføre seg med Etisk handel Norge.

I anskaffelsesstrategien er det identifisert nøkkeltall som skal rapporteres halvårlig til anskaffelsesdirektør, og videre opp til ledergruppa i administrasjonen.

1.B.2 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å arbeide med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og følge opp dette hos leverandører?

Alle nyansatte skal gjennomføre grunnkurs i etisk handel, og kontraktsrådgivere har gjennomført kurs i aktsomhetsvurderinger. I tillegg er det utarbeidet skriftlige rutiner som skal benyttes. Ved behov for bistand i konkrete saker skal FUS involveres og eventuelt kontakte Etisk handel Norge.

1.C. Forankring: Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

I anskaffelsesstrategiens "Delmål 3 – Næringsliv, menneskerettigheter og dyrevelferd" står følgende om etisk handel:

Viken fylkeskommune skal fremme respekt for grunnleggende arbeidstaker- og menneskerettigheter samt god dyrevelferd

Tiltak:

- Kjøpe rettferdig handel-sertifiserte produkter der dette er tilgjengelig
 - Forbedre skriftlige rutiner for å ivareta respekt for grunnleggende menneskerettigheter, jf. Anskaffelsesloven § 5 og FNs veiledende prinsipper.
 - Ansatte i anskaffelsesavdelingen skal gjennomgå grunnkurs i etisk handel
 - Samarbeide med andre offentlige oppdragsgivere for å harmonisere rutiner, retningslinjer, krav og kontraktsoppfølging knyttet til etisk handel
 - Viken fylkeskommune skal ikke kjøpe varer eller tjenester som er produsert i strid med folkeretten på okkuperte områder. Aktuelle leverandører skal redegjøre for at de tilfredsstiller disse kravene.
 - Stille krav til dyrevelferd i relevante anskaffelser, jfr Lov om dyrevelferd
-

1.D Forankring: Partnerskap og samarbeid med leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden?

Viken fylkeskommune har kontraktskrav til etisk handel i alle anskaffelser. Ved gjennomføring av prioriterte anskaffelser skal oppdragsgiver presentere disse kontraktskravene i markedsdialog før kunngjøring av kontrakt og de skal være utgangspunkt for oppfølging av kontrakten etter signering.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser under rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Vi har fulgt opp fire avtaler i 2022. Tre av fire leverandører som har rapportert til oss i år fyller ut skjemaene på en god måte og virker gode på etisk handel. Vi lurer likevel på hvor mye vi «skal tro på», og hvor mye vi må ettergå rutinene. Det er vanskelig å identifisere det som bare ser ut som gode rutiner på papiret, og det som faktisk gjennomføres på ordentlig hos leverandørene.

Enkelte varer er vanskelige å følge opp på bakgrunn av lange og uoversiktlige leverandørkjeder, og det har vært vanskelig å identifisere produkter/komponenter som egner seg for egenrapportering. I 2023 håper vi å få hjelp av åpenhetsloven for å få til dette på en bedre måte, da det bør være mulig å benytte leverandørenes åpne rapporter for å plukke ut egnede områder.

Vi har i 2022 sendt ut to ulike egenrapporteringsskjemaer til leverandørene. Til senere ønsker vi å endre dette slik at vi sender samme skjema til både prioriterte og ikke-prioriterte avtaleleverandører. Vi vil se på muligheten for å sette sammen et skjema med generell rapportering på rutiner først, og produktspesifikke spørsmål i bunnen som kun besvares der hvor vi ønsker å plukke ut konkrete produkter.

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på, mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

For offentlig sektor vil det være vesentlig å foreta denne type kartlegging i flere faser av en anskaffelsesprosess. Først overordnet i planleggingsfasen og deretter i konkurransegjennomføringen. Virksomheten må i planleggingsfasen tilegne seg overordnet kunnskap om risikobildet for de aktuelle produkter/tjenester som inngår i anskaffelsen. Deretter, ut fra grad av risiko, tilpasse videre dialog, krav, kriterier og oppfølging mot aktuelle tilbydere/leverandører (konkurransegjennomføring).

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø må også inngå i kontraktsoppfølgingen for å redusere og forebygge risiko for menneske, samfunn og miljø. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av tilbydere/leverandører er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 Risikokartlegging

Viken FK har utarbeidet kriterier for prioritering/utvelgelse av høyrisiko anskaffelser. Oppdragsgiver har tatt utgangspunkt i høyrisikolisten til DFØ og Oversikt over risikokilder (utarbeidet av Etisk handel Norge) for å kartlegge overordnet risiko på alle våre avtaleområder. Vi har videre valgt ut områder med særlig risiko og / eller høy omsetning som prioriteres for ekstra tiltak knyttet til gjennomføring av anskaffelser og oppfølging av avtaler. Disse områdene har blant annet etisk handel som tema i markedsdialog i forkant av anskaffelser for å kartlegge risiko på et mer nøyaktig nivå.

Ansvarlig: Ledergruppa er ansvarlig for prioriteringen.

Hypphet: en gang i året og/eller ved større endring i risikobildet.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

1

I hvilke type anskaffelser	Avtale om levering av mobiltelefoner og tilbehør
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

2

I hvilke type anskaffelser	Avtale om levering av kontorrekvisita og fritt skolemateriell
Ant. leverandører på avtalen	1

Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

3

I hvilke type anskaffelser	Avtale om levering av kontor- og skolemøbler
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

4

I hvilke type anskaffelser	Avtale om levering av næringsmidler
Ant. leverandører på avtalen	3
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

5

I hvilke type anskaffelser	Dentalt utstyr, Rammeavtale for Viken Fylkeskommune
Ant. leverandører på avtalen	2
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei

Anvendt som kontraktsvilkår	Ja
-----------------------------	----

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Relatert tema	Geografi
Avtale om levering av mobiltelefoner og tilbehør. Fulgte opp batteri i mobiltelefoner.	Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnearbeid Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid	Kina Jap an Sør- Kore a Taiw an USA
Avtale om levering av kontorrekvisita og fritt skolemateriell. Fulgte opp batterier.	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnearbeid Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Marginaliserte befolkningsgrupper Miljø	Arge ntina Austr alia Chile Kina
Avtale om levering av kontor- og skolemøbler - Fulgte opp: metall i kontorstol og trevare i skrivebord.	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnearbeid Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Marginaliserte befolkningsgrupper Miljø Utslipp	Can da Kina Russl and Taiw an Ukrai na USA

Avtale om levering av næringsmidler. Fulgte opp Agurk, banan og kaffe.	Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnearbeid Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Miljø	Brasil Sveits Colombia Costa Rica Ecuador Spania Guatemala Kenya Norge Sverige
--	--	---

2.A.4 Beskriv prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Beskriv hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med. Beskriv videre også om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Kort oppsummering av prosessen knyttet til etisk handel:

- Hele avtaleporteføljen har gjennomgått overordnet risikokartlegging innen etisk handel, se punkt 2.A.1.
- Ledergruppen i anskaffelsesavdelingen har prioritert utvalgte avtaleområder med høy risiko som da skal følge den mest komplekse rutinen både i anskaffelsesfasen og i kontraktsfasen
- To av disse avtalene er i kontrakt, hvilket betyr at disse ble fulgt opp i 2022. Der er det valgt ut enkeltkomponenter/produkter og sendt ut PDF-versjon av egenrapportering fra EHN
- I tillegg til de prioriterte områdene valgte kontraktsrådgiverne ut to avtaler med høy risiko og stor omsetning som vi ønsket å følge opp. Der er det også valgt ut enkeltkomponenter/produkter og sendt ut word-versjon av egenrapportering fra EHN
- Vi har gjennomført møte med en av leverandørene og gjennomgått deres rutiner, der ble vi i tillegg enige om å endre komponenten vi ba om egenrapportering på
- Vi har etterspurt videre dokumentasjon på det vi følte var mangelfullt i egenrapporteringen
- Det er ikke funnet avvik.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte.

For offentlig sektor vil kartleggingen bl.a. innebefatte å benytte informasjon, kunnskap og dokumentasjon som leverandør innehar. Leverandør skal inneha oversikt over bl.a. risiko på land- og sektornivå og kunnskap om hvordan prioritere basert på mest vesentlig negativ påvirkning mennesker, samfunn og miljø. Dog må virksomheten selv gjøre sine innledende vurderinger på risiko og prioritering av dette.

Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres.

Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne strategier, policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stans, forebygg eller reduser (planlegging, gjennomføring og oppfølging)

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Avtale om levering av mobiltelefoner og tilbehør. Fulgte opp batteri i mobiltelefoner.
Overordnet mål :	Følge opp prioriterte avtaleområder
Status :	Gjennomført
Mål i rapporteringsåret :	Følge opp batterier i mobiltelefoner gjennom utsendelse av egenerklæringsskjema og evaluering av leverandørs besvarelse.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Se punkt 2.A.4.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Ikke gjennomført ny prioritering.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Avtale om levering av kontorrekvisita og fritt skolemateriell. Fulgte opp batterier.
Overordnet mål :	Følge opp prioriterte avtaleområder
Status :	Gjennomført
Mål i rapporteringsåret :	Følge opp batterier gjennom utsendelse av egenerklæringsskjema og evaluering av leverandørs besvarelse.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Se punkt 2.A.4.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Ikke gjennomført ny prioritering.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Avtale om levering av kontor- og skolemøbler - Fulgte opp: metall i kontorstol og trevare i skrivebord.
Overordnet mål :	Følge opp prioriterte avtaleområder
Status :	Gjennomført
Mål i rapporteringsåret :	Følge opp metall i kontorstol og trevare i skrivebord gjennom utsendelse av egenerklæringsskjema og evaluering av leverandørs besvarelse.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Se punkt 2.A.4.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Ikke gjennomført ny prioritering.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Avtale om levering av næringsmidler. Fulgte opp Agurk, banan og kaffe.
Overordnet mål :	Følge opp prioriterte avtaleområder
Status :	Gjennomført
Mål i rapporteringsåret :	Følge opp agurk, banan og kaffe gjennom utsendelse av egenerklæringsskjema og evaluering av leverandørs besvarelse.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Se punkt 2.A.4.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Ikke gjennomført ny prioritering.

ANDRE TILTAK FOR Å HÅNDTERE NEGATIV PÅVIRKNING

Beskriv virksomhetens generelle tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning knyttet til anskaffelser, også i leverandørkjeden.

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Følgende tiltak fremgår av Viken fylkeskommunes anskaffelsesstrategi:

Tiltak med direkte påvirkning på måloppnåelse:

- Bestille og stille krav til mindre hyppige leveranser og legge til rette for mer lokalproduksjon i relevante anskaffelser, eksempelvis norske produkter i sesong og kortreist mat.
- I alle større og relevante anskaffelser skal beregning av livssyklus kostnader inngå ved valg av løsning.
- Alt drivstoff som benyttes i fylkeskommunens kontrakter skal som hovedregel være fossilfritt, fortrinnsvis elektrisitet, hydrogen og biogass. Utover disse skal alt fornybart drivstoff minimum oppfylle EUs bærekraftkriterier for biodrivstoff. Det skal ikke benyttes biodrivstoff basert på soya eller palmeolje, eller biprodukter fra palmeoljeproduksjon.
- Unntak ved: Umodne markeder, manglende dekning av fylkeskommunens behov.
- Alle kjøretøy som anskaffes skal gå på fossilfritt drivstoff, fortrinnsvis på elektrisitet, hydrogen eller biogass, dersom virksomhetens behov oppfylles.
- Systematisk utskifting av fylkeskommunens kjøretøy og maskiner
- Markedsdialog: I anskaffelser med betydelig klimafotavtrykk og/eller potensiale for å etterspørre nye klimaløsninger skal man alltid undersøke markedets modenhet for klimaløsninger og vurdere å gjennomføre markedsdialog.
- I anskaffelser med betydelig klimafotavtrykk (eks flyreiser, gjenvinningstjenester, transport), skal det etterspørres rapportering av data og kvantitative effekter av avtalens klimafotavtrykk fra leverandør. Dette inntas i fylkeskommunens klimaregnskap.
- Legge til rette for sirkulære løsninger i anskaffelser og avtaler i tråd med kommende nasjonale retningslinjer for sirkulærøkonomi (redusere forbruk, gjenbruke og resirkulere)
- Det skal alltid vurderes miljøvennlige alternativer til engangsplass i relevante anskaffelser.
- Fylkeskommunens anskaffelser skal bidra til å redusere matsvinn i hele verdikjeden.
- Stille krav til leverandørene om miljøsertifisering og medlemskap i returordning der det er relevant.

- Nye relevante rammeavtaler skal inneholde miljøvennlige produkter, der dette finnes. F eks miljømerkede/sertifiserte produkter.

- Innovative anskaffelser skal bidra til mer klima- og miljøvennlige innkjøp.

- Økologiske produkter skal utgjøre minst 30% (fra dagens ca 5%) av anbefalte produkter på sentrale rammeavtaler for næringsmidler (mat- og drikke). Dette målet må sees i sammenheng med ønsket om norske produkter i sesong og kortreist mat og må ikke gå på bekostning av dette.

Helsedirektoratets retningslinjer for mat og måltider i videregående skole legges til grunn for hvilke varer som skal anskaffes.

- Unngå bruk av kjemikalier som er skadelige for helse og/eller miljø enten det er i produksjon eller ved bruk av produkter ved å stille krav om at tilbudte produkter oppfyller produktforskriften (FOR-2004-06-01-922) og at de ikke inneholder kjemikalier som står på REACH kandidatliste.

- Fortsette gjennomføring av tiltak fra Miljøfyrtårn

- For bygg og anlegg skal følgende prinsipper følges så langt som mulig.

• Livssyklus kostnader legges til grunn ved valg av løsning

• Fossilfrie bygg- og anleggsplasser. Bygg- og anleggsarbeid skal som hovedregel gjennomføres med maskiner og kjøretøy på fossilfritt drivstoff, fortrinnsvis med maskiner og kjøretøy som går på elektrisitet, hydrogen og biogass. I anskaffelser hvor leverandørmarkedet er umodent for fossilfrie løsninger, skal fylkeskommunen være en aktiv pådriver for å få til bærekraftige fossilfrie løsninger.

• Større byggeprosjekt skal BREEAM-NOR sertifiseres eller liknende standard (krav til helse- og innemiljø, ledelse, vann, materialer, avfall, transport, energi, forurensning, arealbruk og økologi). Sertifiseringsmetode og -nivå avgjøres i eiendomsstrategien.

- Særlig ved nybygg: Utforme med mål om fleksibilitet, slik at kommende ombygginger kan gjøres med minst mulig material- og ressursløsning.
 - Store rehabiliteringer. Forlenge levetid på eksisterende bygg.
 - Redusere klimafotavtrykk fra øvrige materialer gjennom gjenbruk, materialer med høyt resirkulert innhold og fornybare materialer, herunder utstrakt bruk av tre. Alle materialer i bygg bør være giftfrie.
 - Bygg: Utvikle ut fra prinsippene om helhetlig energidesign for å oppnå lav energibruk kombinert med god funksjonalitet og godt inneklima for brukerne. Ved planlegging av nye bygg vurderes disse som nullenergibygg.
 - Solenergiløsninger og/eller grønne tak skal alltid vurderes
 - I utbyggingsprosjekter (bygg og fylkesveg) og anskaffelser med betydelige klimafotavtrykk og potensiale for nye klimaløsninger, skal det som hovedregel samarbeides med interne og eksterne kompetansemiljøer og nettverk for å finne de beste klima- og miljøløsningene.
 - «Grønne leiekontrakter» tas i bruk ved leie og utleie av lokaler for å muliggjøre forbedring av energi-, klima- og miljøstandarden i løpet av leieperioden.
 - Tilrettelegge for biologisk mangfold
- Tiltakene vil bli nærmere beskrevet i eiendomsstrategien og planer for infrastruktur og veg.

Tiltak med indirekte påvirkning på måloppnåelse:

- Forbedre skriftlige rutiner for å redusere skadelig miljøpåvirkning knyttet til anskaffelser og fremme klimavennlige løsninger, jf. Anskaffelsesloven § 5 og anskaffelsesforskriften § 7-9.
- Alltid vurdere behovet for nytt avrop eller innkjøp. Behovshaver plikter å bekrefte i behovsvurderingen at gjenbruk er vurdert (lån, bytte, leie, leasing, service/reparasjon).
- Samarbeide med interne kompetansemiljøer som klimaavdelingen og miljøavdelingen, eller eksterne kompetansemiljøer og nettverk.
- Motivere grønne næringer ved å vurdere insitament i anskaffelser, f. eks ved å gi leverandør belønning ved høyere prestasjon enn krevet (og evt. straff etter en skala ved underprestasjon).
- Legge til rette for digitale plattformer for økt samarbeid og deling av data mellom virksomhetene.
- Bruke analyseverktøy for å stille gode krav til klima, miljø og bærekraft i anskaffelse

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

- Tiltak for å redusere negative effekter på miljø i leverandørkjeden skal gjennomføres gjennom minimering av drivhusgassutslipp i transport.
 - I transportintensive anskaffelser skal det enten stilles minimumskrav til drivhusgassutslipp i transport, eller benyttes tildelingskriterier som er egnet til å skille tilbyderne fra hverandre. Minimumskrav forutsetter at markedet er modent nok.
- Se tiltak i anskaffelsesstrategi i punkt 3.B.1.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Oppdragsgiver skal f. eks legge til rette for effektive frakt- og transportruter i sine anskaffelser. Se tiltak i anskaffelsesstrategi i punkt 3.B.1.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Viken fylkeskommune skal velge rettferdig handel-sertifiserte produkter der dette er tilgjengelig. Dette fremgår av anskaffelsesstrategi.

I tillegg stilles det kvalifikasjonskrav til miljøstyringssystem i de fleste anskaffelser der kravet ikke vil være uforholdsmessig strengt.

Se tiltak i anskaffelsesstrategi i punkt 3.B.1.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Dette følger av våre standard-kontraktsbestemmelser (herunder Viken-modellen), og brudd har blitt fulgt opp av anskaffelsesavdelingen og rettet i én konkret avtale.

3.B.6 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Ansatte i Viken FK skal aldri tilby eller motta ulovlige eller urettmessige pengegaver eller andre godtgjørelser for å oppnå forretningsmessige eller private fordeler for egen del eller fordeler for kunder eller leverandører.

Anskaffelsesavdelinger og våre leverandører skal unngå handelspartnere som har aktiviteter i land som er pålagt handelsboikott av FN og/eller norske myndigheter.

3.B.7 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, samfunn og miljø

Samarbeid med andre offentlige oppdragsgivere (Seriøsitetsforum, Bærekraft 17)

Formål: Erfaringsutveksling og felles forståelse for kontroll, oppfølging og sanksjonering.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging.

Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre (f.eks leverandører).

Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A. Overvåke og evaluere (oppfølging)

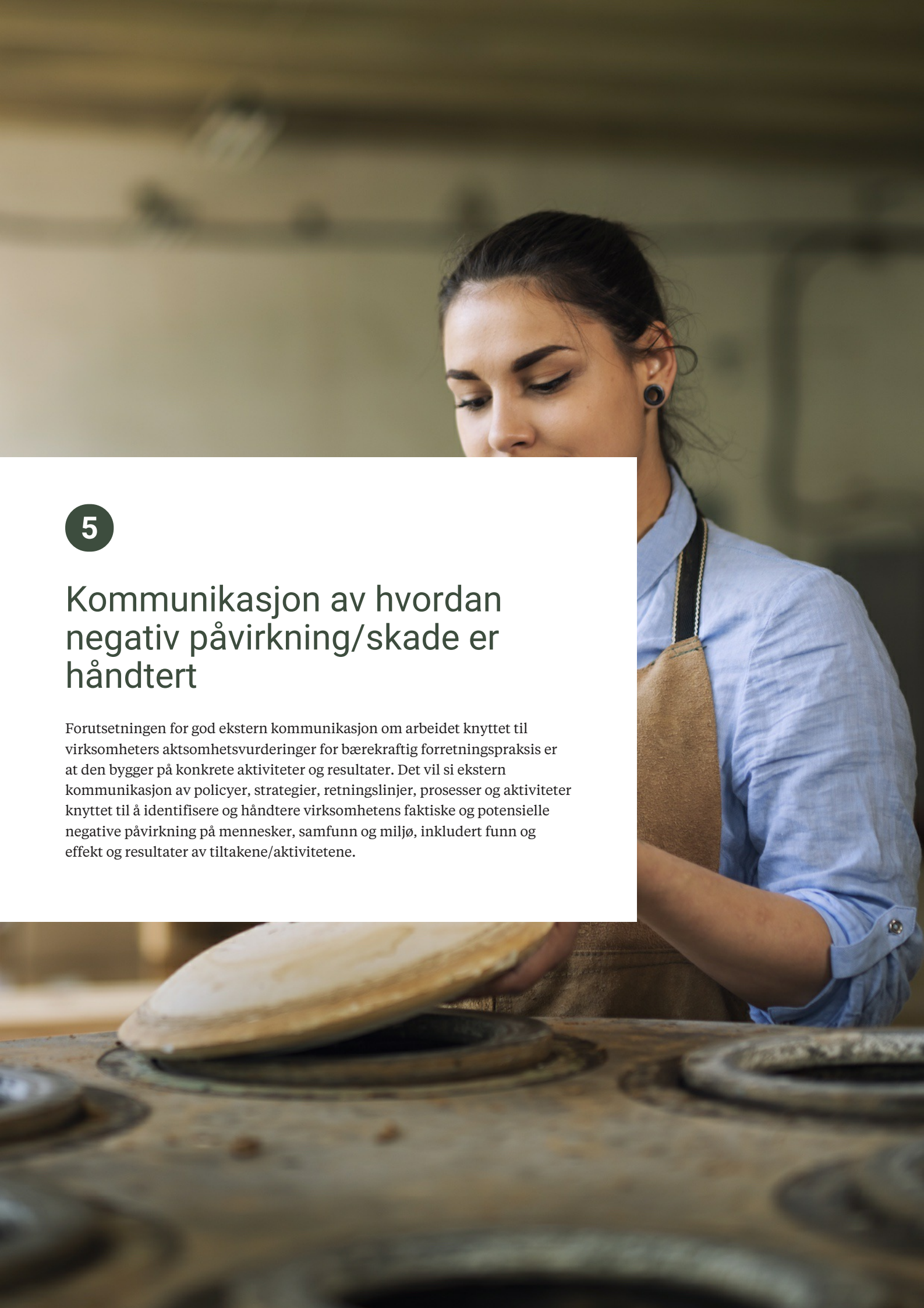
4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø i forbindelse med anskaffelser, og hvordan overvåkningen gjennomføres i praksis.

kontraktsrådgivere har ansvar for å følge opp eventuelle krav og kriterier i kontraktsperioden. FUS har ansvar for å utvikle og forbedre interne rutiner.

4.A.2 Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til bærekraft, inkludert etiske- og sosiale krav, i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

4 stk på seriøst arbeidsliv og 4 stk på etisk handel.

4.A.3 Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kravene hos aktører i leverandørkjeden? Faktiske negative konsekvenser for mennesker og miljø omfattes. Manglende åpenhet om leverandørkjede og manglende bærekraftspolicy kan også være vanlige avvik. Hvis ja: Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

A woman with dark hair tied back, wearing a light blue button-down shirt and a brown leather apron, is focused on her work. She is looking down at a large, dark metal pot or stove. The background is a blurred kitchen setting with wooden shelves and various kitchen items.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Det vil si ekstern kommunikasjon av policyer, strategier, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, inkludert funn og effekt og resultater av tiltakene/aktivitetene.

5.A. Kommunisere eksternt (oppfølging)

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser, kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Gjennom årlig rapport til Etisk handel Norge.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, samfunn eller miljø, håndteres skaden gjennom å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting.

Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for, eller samarbeide om, tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert. Ved inngåelse av leverandørkontrakter, hvor det viser seg at leverandøren, enten direkte eller indirekte, har bidratt til skade på mennesker, samfunn og miljø, forventes det at også oppdragsgiver bidrar til gjenoppretting. Grad av bidrag til gjenoppretting fra oppdragsgiver kan i denne sammenheng variere. I mange tilfeller vil den mest aktuelle handlingen være, som et minimum, å påse at leverandør utfører sin plikt til å bidra til gjenoppretting videre i leverandørkjeden. (Kontraktsoppfølging på pkt. 2.6 i kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, utarbeidet av DFØ og EHN).

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens strategi/policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, samfunn og miljø

Det er ingen policy for hvordan gjenoppretting skal skje i anskaffelsesavdelingen. Dette vil håndteres konkret i henhold til den enkelte kontrakt.

6.A.2 Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Ingen tilfeller av gjenoppretting.

6.B Sikre tilgang til mekanismer for gjenoppretting (oppfølging)

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn i leverandørkjeden har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

Oppdragsgiver benytter Etisk handel Norge og DFØ sitt kontraktskrav i alle anskaffelser, og vil kunne følge opp dette i kontraktsperioden. Utover dette er det ingen etablerte mekanismer.

Kontaktinformasjon:

Viken fylkeskommune
Andrea Hårberg Rabben, juridisk rådgiver, 47681458
andrea@viken.no